

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio VIII. Utrùm, & quomodò Procreationes distinguantur à Relationibus:
& de illis, ac de Deo affirmantur ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

Spirationi etiam passivæ, quod sufficit ad distinctionem realem.

138. Instabis: Natura Divina conjungitur in Patre cum Paternitate, quæ immediatè, & formaliter opponitur Filiationi, & ab illa realiter distinguitur; & tamen Natura Divina, neque mediatè opponitur Filiationi, neque ab illa realiter distinguitur; ergo &c. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia Natura Divina conjungitur cum Filiatione ut quid absolutum, & commune omnibus Personis: at verò generatio passiva conjungitur cum Spiratione activâ ut quid relativum, & proprium Personæ spirantis, ideoque saltem mediatè opponitur, & potest distingui realiter ab Spiratione passivâ, licet ab illa non ita distinguatur, neque ei opponatur Natura Divina.

139. Obijcies 2. Licet Origines passivæ sub conceptu relationis opponantur formaliter, sicque distinguantur realiter, non ita opponuntur sub conceptu originis; ergo sub conceptu originis non distinguuntur realiter. Respondeo distinguendo antecedens: non ita opponuntur sub conceptu originis formaliter; concedo antecedens: fundametaliter; nego antecedens: opponuntur enim fundametaliter, quatenus scilicet sunt fundametalia relationum, quæ formaliter opponuntur, quod sufficit ad distinctionem realem; ut patet in fundametalis relationum creatarum, quæ sic fundametaliter opponuntur, & realiter distinguuntur.

140. Obijcies 3. Intellectus, & voluntas non distinguuntur realiter in Deo; & tamen sunt principia istarum processionum; ergo neque sic realiter distinguuntur ipsæ processionem. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia Intellectus, & Voluntas in Deo sunt perfectiones absolutæ, inter quas nulla datur oppositio, sicque neque distinctio: at verò processionem, cum sint relativæ, sunt etiam oppositæ inter se; consequenterque realiter distinctæ.

141. Instabis: Implicat quod à principiis virtualiter tantum distinctis procedant termini inter se realiter distincti; sed principia, nempe Intellectus, & voluntas solum virtualiter distinguuntur; ergo solum sic distinguuntur eorum termini, sive processionem. Respondeo negando majorem: nam ab eadem indivisibili Omnipotentia procedunt termini, nempe creaturæ realiter distinctæ; & ab uno, & eodem intellectu creato procedunt conceptus realiter distincti.

142. Dico 3. Processiones, seu Origines activæ non distinguuntur inter se realiter. Ita P. Soar, lib. 6. cap. 1. n. 6. cum aliis, quos citat num. 5. Probatur, quia in divinis solum datur distinctio realis, ubi reperitur oppositio realis, aut formalis, & immediata; aut mediata, & consecutiva, prout supra diximus; sed harum nulla datur inter generationem activam, & spirationem activam; siquidem idem Pater generat Filium, & cum Filio spirat Spiritum Sanctum; ergo &c. Confirmatur, quia id, quod est communicabile pluribus Personis, neutri opponitur; sed processio, sive spiratio activa est communicabilis Patri, & Filio; ergo sicut non opponitur generationi passivæ in Filio, neque sic opponetur generationi activæ in Patre; consequenterque ab illa non distinguuntur realiter.

143. Oppones 1. Spiratio activa conjungitur, & est idem cum generatione passivâ, quæ opponitur, & distinguitur realiter à generatione activâ, ut supra

diximus; ergo saltem mediatè opponitur, & distinguitur ab ipsa generatione activâ; sic enim supra diximus generationem passivam opponi saltem mediatè, & distingui realiter ab spiratione passivâ, quia conjungitur cum spiratione activâ, quæ ei opponitur, & à qua realiter distinguitur. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia Spiratio activa identificatur, & conjungitur cum generatione passivâ, non ut aliquid proprium alicujus Personæ, ut supra diximus conjungi generationem passivam cum ipsa spiratione activâ, ideoque opponi saltem mediatè spirationi passivæ, ab illaque realiter distingui; sed conjungi cum generatione passivâ ut aliquid communicabile duabus Personis, ut etiam supra diximus de Natura Divina communicabili omnibus Personis, quæ cum ex eo nulli opponatur, & à nulla realiter distinguatur, licet omnibus conjungatur, & identificetur, idem etiam dicendum est de spiratione, & generatione activâ.

Oppones 2. Generatio activa dicit solum Paternitatem; & Spiratio activa dicit Paternitatem, & Filiationem; sed Filiatio distinguitur realiter à Paternitate; ergo etiam sic distinguuntur spiratio activa distinctione includentis ab inclusio, eo modo, quo compositum physicum distinguitur à qualibet parte sigillatim sumpta. Hoc argumentum tangit questionem infra decidendam; interim tamen. Respondeo Spirationem activam, aut esse quandam formalitatem perfectè distinctam à Paternitate, & Filiatione, utrique tamen communis, ut Essentia Personis: aut esse ipsam Paternitatem, & Filiationem, non materialiter sumptas, sic enim sunt realiter distinctæ, sed formaliter sub quadam expressione Spiratoris, quo pacto sunt unum: aut aliquid includens formaliter ipsam Paternitatem, & Filiationem: Si primum, & secundum, non distinguuntur realiter à generatione activâ; ut patet ex dictis. Si tertium, sumpta adæquatè distinguuntur quidem realiter à generatione activa distinctione includentis ab inclusio, sed non loquimur in hoc sensu, ut constabit ex infra dicendis.

Quæres tamen hic: Utrum processionem Divinæ convenient inter se univocè? Negative. Probatur, quia inter prædicata divinæ, sive sint absoluta, sive relativa, nulla datur ratio universalitatis; siquidem sunt essentialiter singularia; singularitas autem repugnat universalitati; ergo &c. Vide de hac re quæ diximus in Log. tract. 2. d. 2. a num. 38.

SECTIO VIII.

Utrum, & quomodo Processiones distinguantur à Relationibus Divinis; & de illis, ac de Deo affirmantur?

DIFFICULTAS I. Quomodo processionem distinguantur à Relationibus Divinis? Dico 1. Processiones Divinæ, tam activæ, quam passivæ distinguuntur à Relationibus virtualiter imperfectè secundum majorem, vel minorem expressionem conceptuum. Probatur, quia tunc datur hujusmodi distinctio, quando conceptus exprimens unam formalitatem

tem, aliam tamen non exprimit, licet confusè sint idem, ut alibi diximus de substantia, & ente; sed ita se habent processio, & Relatio in divinis; siquidem conceptus exprimens processionem, non exprimit Relationem, licet confusè sint idem; ergo &c. Confirmatur, quia Paternitas, ut origo est, habet se per modum viæ, seu *uari*; est prior Filio, utpotè illius productio activa; & correspondet actioni creatæ: at verò ut Relatio habet se in facto esse; est posterior Filio, utpotè resultans illo producto; & correspondet relationi creatæ; sed hæc arguunt diversos conceptus, & diversis conceptibus exprimentur; ergo &c.

147. **Obicies 1.** Processio Divina neque est aliquid formaliter absolutum, cum sit idem cum relatione; neque est aliquid formaliter relativum, cum non referat, sed producat; ergo est aliquid perfectè distinctum à relatione. Respondeo processionem esse aliquid relativum formaliter confusè, licet non ita sit expressè; expressè enim est origo imperfectè distincta à relatione, cum qua est idem, & dicit formaliter confusè; ut alibi diximus de Ente respectu substantiæ, & accidentis.

148. **Obicies 2.** Sancti Patres aliquibus in locis dicunt, relationes, & origines pro eodem esse accipiendas; idem autem non distinguit à se ipso; ergo neque sic distinguuntur origines à relationibus. Respondeo, Sanctos Patres locutos fuisse de relationibus, & originibus secundum conceptus confusos, non autem secundum expressos, secundum quos tantum dicimus distingui, ut patet ex dictis.

149. **Dico 2.** Origo, sive processio passiva est idem realiter adæquatè, & convertibiliter cum relatione Personæ productæ, v.g. Nativitas cum Filiatione, & Spiratio passiva cum relatione Spiritus Sancti. Ita *P. Soar. lib. 6. cap. 1. n. 4.* dicens esse omnium, Advertes tamen ante probationem, tunc aliquid adæquatè, & convertibiliter cum alio identificari, quando ita est idem cum illo, ut etiam sit idem cum omnibus, cum quibus illud aliud est idem; & distinguitur ab omnibus, à quibus etiam illud aliud, cum quo est idem, distinguitur: tunc verò dari identificationem inadæquatam, & non convertibilem, quando unum ita est idem cum alio, ut tamen non sit idem cum omnibus, cum quibus illud aliud est idem, ut cernitur in Paternitate, quæ est idem cum Essentia, non tamen cum Filiatione, cum quâ ipsa essentia etiam est idem. Hoc posito.

150. Probatur conclusio primò ex proximè dictis, quæ ut consideranti patebit, militant in origine passiva, & relatione Personæ productæ. Secundò, quia ex Sanctis Patribus Filius distinguitur ab aliis Personis, quia genitus, & natus (eodemque modo loquuntur cum proportionem de processione Spiritus Sancti); sed hoc stare nequit sine identificatione adæquatâ inter origines, & relationes; siquidem solæ relationes sunt incommunicabiles, idèdque distinctivæ Personarum; ergo &c. Tertiò, quia origo passiva est propria, & specialis Personæ productæ; ergo est idem adæquatè cum relatione illius, cum hæc sit propria, & constitutiva talis Personæ. Quartò, quia origo passiva in divinis est ipsamet existentia Personæ productæ, non in facto esse, sive in esse producto, sed in fieri, & in suo produci; sed existentia debet esse idem adæquatè cum re, cuius est existentia; ergo &c.

151. **Dico 3.** Origo activa etiam est idem adæquatè cum relatione Personæ productæ. Ita *Magist. in 1. dist. 26. D. Thom. 1. p. q. 41. a. 1. ad 2. D. Bonaven. dist. 26. q. 3. Durand. Scot. Cajet. Egid. Tom. 1.*

Gabr. & alii, quos citat & sequitur P. Soar. lib. 6. cap. 1. n. 5. dicens esse Theologorum communem: Probatur primò, quia origo activa in divinis est perfectio intrinseca propria, & specialis Personæ productæ, sicut origo passiva talis est respectu Personæ productæ; idèdque Patres communiter dicunt, Personas distingui, & constitui relationibus, & originibus; ergo identificatur adæquatè cum Persona producente; alioqui non erit illius propria, & specialis. Secundò, quia origo activa Filii, aut identificatur adæquatè cum essentia; aut cum Filiatione; aut cum Paternitate: Non primum; alioqui erit idem cum Filiatione, & Spiratione passivâ, cum quibus Essentia est idem; hoc autem est falsum: Non secundum; ab illa enim realiter distinguitur, utpotè illi opposita: Si tertium; ergo habemus intentum.

Difficultas 2. Utrum, & quomodo origines, sive processionem, tam activæ, quàm passivæ affirmantur de Personis, de Divina Essentia, & de Deo? **Dico 1.** Origines, sive actus notionales non affirmantur verè de relationibus, sive proprietatibus sumptis in abstracto; sicque non rectè dicimus: *Paternitas generat: Filiatio generatur.* Ita *D. Thom. q. 32. a. 2. ad 2. & art. 3. ad 3. & ibidem Cajet. Törref. P. Soar. lib. 6. cap. 7. n. 3. P. Valsq. d. 136. cap. 34. & d. 138. cap. 3. P. Tanner. d. 4. q. 3. dub. 5. num. 18.* & alii. Probatur, quia actiones, & passionem, sive origines, quæ actionibus, & passionibus correspondent, sunt suppositorum, illisque tribuuntur; & de illis prædicantur; sed Relationes, sive proprietates Personarum sumptæ in abstracto non sunt supposita, neque principium formale productionis, sive originis *ad intra*, sicut est Omnipotentia *ad extra*; ergo de illis prout sic sumptis non possunt verè affirmari actus notionales, sive origines. Unde nihil valet hæc: *Paternitas est Pater: sed Pater generat; ergo Paternitas generat:* mutatur enim appellatio, sive sensus identicus in formalem.

Dico 2. Origines, sive actus notionales, tam activi, quàm passivi non rectè affirmantur de Deo in abstracto, nempe de Essentia, sive Deitate, neque enim rectè dicitur: *Essentia, sive Deitas generat, aut generatur: spirat, aut spiratur: producit, aut producit.* Ita de fide definitur in *cap. Dñamus de Sum. Trinit. & tenent D. Thom. q. 36. a. 5. D. Bonavent. Scot. in 1. dist. 5. Marsil. q. 9. P. Soar. lib. 6. cap. 7. num. 10.* & alii. Probatur, quia generare, & generari, cum sit realis influxus actualis activus, vel passivus requirit distinctionem realem inter generantem, & genitum, ut patet in creatis, & etiam in divinis, ubi oppositio hanc distinctionem inducit; ergo si Essentia generaret, aut spiraret, produceret aliquid realiter à se distinctum, & hoc significaretur dicendo: *Essentia generat;* sed hoc est falsum, & repugnans Divinitati Personæ productæ, quæ est eadem cum Divinitate Personæ productæ, & idem cum omnibus Personalitatibus; ergo &c. Confirmatur, quia actiones sunt suppositorum, & non naturarum; sed hæc nomina abstracta supponunt pro Natura ex modo significandi; ergo non potest illis actio tribui, ac de illis affirmari.

Oppones 1. De Essentia Divina verè affirmatur, quod sit Pater, quod sit Filius, & quod sit Spiritus Sanctus; ergo etiam quod generet, & generetur; quod spiret, & spiretur. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia in primo solùm indicatur identitas inter Essentiam, & Relationem, quæ verè datur: at verò ad secundum requiritur distinctio

distinctio realis, quæ inter Essentiam, & terminum generationis, sive spirationis non datur, ut diximus.

155. Oppones 2. In divinis quando forma est principium formale alicujus actionis, hæc de illâ verificatur in abstracto, ut patet in hac: *Omnipotens creat*; sed Essentia est principium formale generandi; ergo generatio potest verificari de illâ in abstracto sic: *Essentia generat*. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia Omnipotentia ita est formale principium creationis, ut inter illam, & terminum creationis detur realis distinctio, neque aliquid aliud requirat ad creandum; siquidem eodem modo crearet, etiam si non darentur relationes: At verò Essentia ita est principium formale generationis, ut inter illam, & terminum productum realiter non detur realis distinctio, sed ut sic distinguatur, & producat, requirat logicè relationem; idèquæ de illa in abstracto non potest affirmari generatio, sicut de Omnipotentia in abstracto affirmatur creatio.

156. Oppones 3. Filius in Divinis dicitur in Symbol. *Lumen de lumine*: Ex Ecclesia: *Lux de luce*. Et D. Aug. lib. 6. de Trinit. cap. 2. & lib. 15. cap. 14. Filium vocat: *Sapientiam de sapientia*, *Essentiam de essentia*, *Consilium de consilio*, *Voluntatem de voluntate*. Et D. Greg. Nyssen. lib. de differen. natur. & hyp. illum vocat: *Gloriam de gloria*. Et D. Hilar. lib. de Synod. circa Concil. Sardic. num. 26. illum dicit *Unigenitum ex innascibili essentia natum*: qui omnes sunt termini abstracti; ergo &c. Respondeo in Deo, cum ipsa abstracta per se subsistant, sæpè accipi abstracta pro concretis, ac proinde pro Personis subsistentibus, & ita accipi in prædictis locutionibus.

157. Dico 3. Origenes, sive actus notionales, tam activi, quam passivi verè affirmantur de Deo sub hoc concreto *Deus*: bene enim dicimus: *Deus generat*: *Deus generatur*. Est de Fide. Ita D. Thom. q. 39. a. 4. D. Bonavent. Scot. cum Magist. in 1. dist. 4. P. Soar. lib. 6. cap. 7. n. 4. P. Amicus d. 29. n. 4. & alii. Probatur primò ex Matt. 16. ubi Christus Dominus dicitur *Filius Dei vivi*. Et in Symbol. dicitur: *Deus de Deo*. Quam locutionem etiam de Spiritu Sancto veram esse, ostendit D. Ansel. lib. de processione. Spir. Sancti. cap. 5.

158. Probatur secundò, quia concretum *Deus*, licet formaliter dicat Naturam, potest tamen supponere pro supposito; siquidem tale concretum significat naturam ut per se stantem, & ut est in suo supposito; sed suppositum, qualis est Pater, verè generat, & suppositum, qualis est Filius, verè generatur; ergo verè de Deo affirmatur: *Deus generat*; *Deus generatur*: siquidem ad veritatem propositionis affirmativæ indefinitæ satis est, quod prædicatum verificetur de uno singulari.

159. Dico 4. Subjectum *Deus* in hac: *Deus generat*: non potest supponere pro hoc Deo ut sic, ita ut de illo affirmetur generare, aut generari. Ita P. Soar. proximè n. 6. Probatur, quia hic *Deus*, prout abstrahit à Personis, nequit esse principium quod actuum notionalium; siquidem prout sic abstrahens à Personis, à nulla distinguitur realiter; ergo ut sic non potest realiter producere; consequenterque non potest de illo affirmari, quod generet, aut generetur.

160. Advertes tamen, si hic *Deus* non ita abstrahatur, sed indefinitè sumatur pro divinitate subsistente in aliqua Persona, tunc verificari de hoc Deo prædictam propositionem, nempe *generare*, aut *generari*; non ratione subsistentis communis,

sed Patris generantis, aut Filii geniti; siquidem, ut diximus, ad veritatem propositionis affirmativæ indefinitæ, satis est, prædicatum verificari de aliquo singulari.

Dices: Hæc: *Deus non generat*: est falsa; quia Pater, qui est *Deus*, generat; ergo etiam hæc: *Deus generat*: erit falsa, quia Filius, & Spiritus Sanctus, qui etiam sunt *Deus*, non generant. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia prima fit per negationem; cum autem negatio sit malignantis naturæ, & omnia neget, ut esset vera, nulla Persona debebat generare, quod est falsum; Pater enim generat: at verò secunda fit per affirmationem, ad hanc autem, ut sit vera, satis est, quod Pater, pro quo supponit, generet, licet non ita generent prima, & secunda Persona, pro quibus non supponit.

Instabis: In hac: *homo legit*: supponitur pro omnibus hominibus indifferenter, licet solum verificetur de legentibus; ergo etiam in hac: *Deus generat*: supponetur pro omnibus Personis, licet solum verificetur de Patre. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia prima, cum possit omnibus hominibus convenire, potest pro omnibus supponere: at verò in secunda prædicatum generat, non solum de facto, sed etiam de possibili nulli alteri, quam Patri convenit, idèquæ non relinquit suppositionem indifferenter, sed illam ad solum Patrem limitat, & determinat.

Dico 5. Origenes, sive actus notionales propriissime, ac verissime prædicantur de singulis Personis propriis nominibus significatis in concreto, dummodò distributivè, & accommodatè fiat prædicatio, sicque veræ sunt hæc: *Pater generat*: *Filius generatur*: *Spirator spirat*: aut *Pater etiam, aut Filius spirat*: *Spiritus Sanctus spiratur*. Totum est de Fide, & ita clarum, ut probatione non egeat.

Advertes tamen, quod si terminus originis, sive actus notionalis in prædicatione exprimitur, cum debita proportionem explicetur, ita ut si Pater dicitur generare, solum addamus Filium, aut alium æquivalentem terminum sic: *Pater generat Filium*: quia ille actus generandi solum illum terminum respicit, sicque de aliis. Unde vera non est hæc: *Pater generat se*: quia solus Filius, & non Pater, quem illud relativum *se* refert, & in memoriam adducit, est terminus generationis.

Dices: D. Aug. epist. 66. dixit: *Pater genuit alterum se*: Et lib. 3. contra Maxim. cap. 7. dixit: *Pater genuit quod ipse est*; ergo etiam si non addamus Filium pro termino, propositio est vera. Respondeo D. Aug. in primo loco, cum dixit *alterum*, distinctionem Personarum satis significasse; illud verò *se* metaphoricè sumpsisse ad significandam summam similitudinem, quasi diceret: *genuit alterum sibi similem*, ut exposuit D. Thom. q. 39. a. 4. In secundo autem loco voluit significare identitatem Naturæ, non excludens distinctionem Personarum, quam verbum *genuit* includit. Hinc valent, & sunt veræ hæc: *Deus genuit Deum*: licet veræ non sint hæc: *Deus genuit alium Deum*: aut, *Deus genuit se Deum*: prima enim distinguit naturas; secunda autem confundit Personas: prima tamen erit vera sic: *Deus genuit alium, qui est Deus*; aut, *genuit alium, qui est idem Deus*: aut, *genuit eundem Deum*: siquidem in illis solum significatur identitas naturæ, quin excludatur distinctio Personarum. Quomodo autem distinguantur origines

gines ab Essentia? dicemus infra, cum egerimus de Distinctione inter Essentiam, & Relationes, cum quibus, ut diximus, origines sunt idem adequatè, & convertibiliter, sicque eodem modo, quo ipsæ relationes ab Essentia distinguuntur.

DISPUTATIO III. De Principiis, & Terminis Processionum Divinarum.

SECTIO I.

Utrum in Deo detur Principium Processionum Divinarum?

ADVERTES primò, Principium, ut constat ex alibi dictis, latius patere, quam Causam; licet enim omnis causa sit principium, non tamen omne principium est causa; nam in Deo ad intra, ut infra dicemus, datur ratio principii, quin ulla detur ratio causæ, quia nulla ibi datur ratio dependentiæ.

ADVERTES secundò, Principium communiter dividi in principium quod, & est illud, cui tribuitur actio, sive productio, semperq; recurrit cum supposito, cuius est agere; sunt enim actiones suppositorum: & in principium quo, & est ratio agendi, sive id, quo ipsum principium quod agit, & producit.

ADVERTES tertio, certum esse de fide, dari in Deo ad intra principium quod, & principium quo, si utrumque sumatur in actu secundo abstrahendo à distinctione; nam quâ certitudine constat dari ad intra reale productum, eadem etiam constat, dari reale producens, & in eo virtutem, quâ producit, & constituitur in actu secundo per emanationem, sive productionem activam. Unde sola controversia est de principio in actu primo, eaque de principio quo ut sic, & ut est ratio formalis producendi. Hoc posito.

DIFFICULTAS I. Utrum in Deo sit vera ratio potentia productivæ ad intra, sive principium formale quo in actu primo divinarum processionum? Affirmativè. Ita D. Thom. 1. p. q. 41. a. 4. P. Sot. lib. 6. cap. 5. n. 1. P. Vasq. 1. p. d. 163. cap. 2. P. Granad. tr. 13. d. 3. P. Martin. d. 24. n. 28. P. Præposit. 2. p. q. 41. a. 4. dub. 1. n. 29. P. Tanner. d. 4. q. 2. dub. 5. n. 5. P. Valent. 1. p. q. 15. punct. 1. P. Arrub. d. 143. cap. 1. P. Alarcon. tr. 5. d. 6. cap. 1. num. 3. P. Amicus d. 23. n. 2. P. Molin. 1. p. q. 41. art. 4. P. Compton. tom. 1. d. 50. sect. 2. n. 1. & sect. 4. n. 9. P. Rhodéz. tom. 1. d. 6. q. 2. sect. 4. & alii. Probatur primò, quia actus secundus quâ talis necessariò supponit actum primum; sed de fide est dari in Deo ad intra actum secundum, nempe productiones reales, ut diximus; ergo etiam debet dari actus primus, sive principium formale quo; sicut enim productio realis nequit intelligi sine termino, ita intelligi nequit sine principio, sive potentia reali.

Probatur secundò, quia Pater in divinis verè, & realiter generat Filium; & uterque producit Spiritum Sanctum; ergo habent virtutem illorum productivam, quæ coincidit cum potentia, sive principio formali quo: implicat enim dari producens sine virtute, ac potentia ad producendum. Probatur tertio, quia quidquid accipit esse ab alio, verè supponit in illo potentiam productivam; sed Filius accipit esse à Patre, & Spiritus Sanctus à Patre, & Filio; ergo supponunt potentiam productivam, sive principium formale quo productivum talis esse.

Probatur quarto, quia Pater absolutè ex Concilio Lugdun. & Florent. dicitur principium productivum Filii: & Pater, ac Filius dicuntur principium productivum Spiritus Sancti; sed principium ex natura sua dicit potentiam, sicut eam dicit causa in actu primo; neque enim, ut aliquid dicatur causa, necesse est, quod actu causet, sed quod possit causare; Pater autem in divinis dicitur principium in eo sensu, in quo apud Græcos dicitur causa; ergo sicut causa dicit potentiam, ita etiam illam dicit principium; consequenterque in Deo datur potentia productiva ad intra, sive principium formale quo in actu primo.

Probatur quinto, quia ab actu ad potentiam bene valet argumentum; sed ex fide constat, Patrem producere, & esse principium Filii in actu secundo; ergo in Patre datur potentia, sive principium formale quo productivum Filii. Confirmatur, quia Filius in divinis procedit per intellectum, & Spiritus Sanctus per voluntatem; sed non tantum per productiones formales, ut supra diximus; ergo tanquam per potentiam, sive principium formale quo.

OPPOSITUM tenet Aureol. in 1. dist. 7. q. 1. a. 2. docens, potentiam Dei ad generandum, & spirandum non esse realem, physicam, & positivam, sed esse meram non repugnantiam terminorum, quâ ratione dici solet, Deum habere potentiam, ut sit Deus, & hominem habere potentiam, ut sit homo, quam tamen sententiam plures ex Scholasticis judicant temerariam, periculosam, errori proximam, imò & hæreticam, ut videre est apud P. Præposit. cit. P. Granad. cit. & P. Ruiz d. 99. sect. 2. n. 23. Pro illa tamen:

ARGUES I. Hæc: Pater potest generare Filium: Filius potest generari à Patre: Spiritus Sanctus potest procedere à Patre, & Filio: benè possunt salvari absque potentia reali, & per solam potentiam logicam, ac connexionem terminorum; sic enim verificantur hæc: Pater æternus est Pater: Deus est Deus: homo est homo, quæ solâ carentiâ repugnantia ad essendum, & terminorum verificantur; ergo idem dicendum erit de illis. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem datur diversa ratio; quia hæc: Pater æternus est Pater: sicut & alia non dicunt productionem realem, quæ requirit distinctionem realem inter principium, & terminum: at verò hæc: Pater potest generare Filium: sicut & alia dicunt productionem realem, ad quam requiritur distinctio realis, consequenterque aliqua potentia physica, & realis productiva termini, ut possint verificari.

INSTABIS: Eadem est potentia, quâ Pater potest esse Pater, & quâ Pater potest generare Filium; sed non datur potentia realis, quâ Pater sit Pater; nam erroneum est dicere, Patrem posse produci, cum sit improductus; ergo neque dabitur potentia realis, quâ Pater generet Filium. Respondeo negando majorem; diversa ratio est, quia esse Patrem